

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA.410.5.2.2025

**Pani
Agnieszka Gasek
Dyrektor
Publicznej Szkoły Podstawowej nr 34
w Radomiu, ul. Miła 18
26-600 Radom**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/020 Realizacja prawa do nauki dla dzieci ukraińskich w polskich szkołach

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
tel. 48224445772, lwa@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 34 w Radomiu ¹ , ul. Miła 18, 26-600 Radom.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Agnieszka Gasek Dyrektor Publicznej Szkoły Podstawowej nr 34 w Radomiu ² od 1 września 2022 r. Wcześniej od 1 września 2017 r. do 31 sierpnia 2022 r. Dyrektorem Szkoły była Danuta Kuźmiuk.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Warunki organizacyjne do realizacji prawa do nauki przez dzieci uchodźców z Ukrainy. 2. Kontrolowanie spełniania przez uczniów dzieci uchodźców z Ukrainy spełniania obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2022 r. do zakończenia czynności kontrolnych.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Jan Sulima, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/49/2025 z 28 marca 2025 r.

(akta kontroli str. 1)

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach szkolnych 2021/2022-2024/2025 (do 30 czerwca) Szkoła zapewniła warunki organizacyjne do realizacji prawa do nauki przez uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy⁵, a także kontrolowała spełnianie przez nich obowiązku szkolnego. Przestrzegano warunków przyjmowania uczniów – dzieci uchodźców, określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw⁶.

Zapewniono i udzielano uczniom wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, a także umożliwiono korzystanie z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych. Prowadzono działania w celu rozpoznania ich potrzeb rozwojowych, edukacyjnych, możliwości psychofizycznych i czynników środowiskowych, wpływających na funkcjonowanie w Szkole. Szkoła wspomagała uczniów - dzieci

¹ Dalej: PSP nr 34 lub Szkoła.

² Dalej: Dyrektor Szkoły.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli stosuje ogólną jako pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Za uczniów uchodźców z Ukrainy uznano uczniów, którzy spełniają warunki określone w art. 2 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 337, ze zm.) lub przebywających na terytorium Polski na podstawie innych ustaw i przybyłych do Polski po 24 lutego 2022 r. w związku z działaniami wojennymi na terenie Ukrainy. Dalej: uczniowie - dzieci uchodźców z Ukrainy.

⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 2301, dalej: rozporządzenie w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi.

uchodźców z Ukrainy przystępujących do egzaminu ósmoklasisty poprzez stworzenie właściwych warunków i form zdawania tego egzaminu.

Dla uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy zorganizowano dodatkowe bezpłatne zajęcia z języka polskiego, które odbywały się w wymiarze godzin określonym § 17 ust. 2 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz w § 11a ust. 1-2 i § 11ab rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy⁷.

Dyrektor Szkoły terminowo przedkładał arkusze organizacji Szkoły organowi prowadzącemu, po uprzednim ich zaopiniowaniu przez organizację związkową. Nauczycielom Szkoły zapewniono uczestnictwo w doskonaleniu zawodowym w zakresie pracy z uczniem - dzieckiem uchodźcy z Ukrainy.

Wpisy do księgi uczniów oraz księgi ewidencji były dokonywane w sposób chronologiczny, zgodnie z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji⁸, a błędy i oczywiste omyłki pisarskie były korygowane w sposób określony w § 25 ust. 3 rozporządzenia w sprawie dokumentacji szkolnej.

Stwierdzona nieprawidłowość, polegająca na niewpisywaniu do księgi ewidencji dzieci podlegających obowiązkowi szkolnemu zamieszkałych w obwodzie szkoły uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy, nie miała istotnego wpływu na realizację prawa do nauki.

I. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Warunki organizacyjne do realizacji prawa do nauki przez dzieci uchodźców z Ukrainy.

Opis stanu faktycznego

1. W okresie objętym kontrolą Szkoła funkcjonowała w pełnej strukturze klas I-VIII. Organem prowadzącym Szkołę jest Gmina Miasto Radom, a nadzór pedagogiczny sprawuje Mazowiecki Kurator Oświaty.

W latach szkolnych 2021/2022-2024/2025 (do 30 czerwca) w Szkole uczyło się 3 500 uczniów¹⁰, w tym 145 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy, które stanowiły 4,14% wszystkich uczniów w Szkole. W Szkole nie było oddziałów przygotowawczych.

W roku szkolnym 2021/2022 w Szkole uczyło się 931 uczniów, w tym 22 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy (2,36%)¹¹. Utworzono łącznie 37 oddziałów

⁷ Dz. U. z 2023 r., poz. 2094, ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie kształcenia dzieci z Ukrainy.

⁸ Dz. U. z 2024 r. poz. 50, dalej: rozporządzenie w sprawie dokumentacji szkolnej.

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Jest to liczba wszystkich uczniów w Szkole w kolejnych latach szkolnych objętych kontrolą.

¹¹ W czterech oddziałach klasy I łącznie 5 uczniów, w czterech oddziałach klasy II – łącznie 3 uczniów, w pięciu oddziałach klasy III – 3 uczniów, w pięciu oddziałach klasy IV – 2 uczniów, w czterech oddziałach klasy V – 2 uczniów, w czterech oddziałach klasy VI – 3 uczniów i w sześciu oddziałach klasy VII – 4 uczniów,

ogólnodostępnych (po cztery oddziały klas I, II, V i VI, po pięć oddziałów klas III, IV i VIII oraz sześć oddziałów klasy VII).

W roku szkolnym 2022/2023 w Szkole uczyło się 915 uczniów, w tym 39 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy (4,26%)¹². Utworzono łącznie: 36 oddziałów ogólnodostępnych (po pięć oddziałów klas I, II, III, VI i VII, po dwa oddziały klas IV i V oraz sześć oddziałów klasy VIII).

W roku szkolnym 2023/2024 w Szkole uczyło się 825 uczniów, w tym 35 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy (4,24%)¹³. Utworzono łącznie: 33 oddziały ogólnodostępne (po pięć oddziałów klas V i VI, po cztery oddziały klas II, III, IV, VII i VIII oraz trzy oddziały klasy I).

W roku szkolnym 2024/2025 (na dzień 30 czerwca 2025 r.) w Szkole uczyło się 829 uczniów, w tym 49 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy (5,91%)¹⁴. Utworzono łącznie: 33 oddziały ogólnodostępne (po pięć oddziałów klas VI i VII, po cztery oddziały klas I, III, IV, V, i VIII oraz trzy oddziały klasy II).

(akta kontroli str. 26, 45)

Według stanu na dzień 30 września w roku szkolnym:

- 2021/2022 w Szkole funkcjonowało 37 oddziałów ogólnodostępnych, w których uczyło się 893 uczniów, przy czym nie było uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy;
- 2022/2023 w Szkole funkcjonowało 36 oddziałów ogólnodostępnych, w których uczyło się 889 uczniów, w tym 20 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy;
- 2023/2024 – w 33 oddziałach ogólnodostępnych uczyło się 812 uczniów, w tym 29 uczniów dzieci-uchodźców z Ukrainy;
- 2024/2025 – w 33 oddziałach ogólnodostępnych uczyło się 817 uczniów, w tym 45 uczniów dzieci-uchodźców z Ukrainy.

W roku szkolnym 2024/2025, w porównaniu do roku szkolnego 2021/2022, zmniejszyła się liczba wszystkich uczniów w klasach I-VIII (o 76 uczniów), przy jednoczesnym wzroście liczby uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy o 45 uczniów, z tendencją wzrostu liczby uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy.

(akta kontroli str. 51-52)

Szkoła prowadziła księgę ewidencji dzieci, zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie dokumentacji szkolnej. Księga ewidencji dzieci zawierała m.in. następujące informacje: imię (imiona) i nazwisko, datę i miejsce urodzenia, numer PESEL oraz adres zamieszkania dziecka, a także imiona i nazwiska rodziców oraz adresy ich zamieszkania, jeżeli były różne od adresu zamieszkania dziecka. W Szkole nie wpisano do księgi ewidencji 87 uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy, pomimo ich zamieszkiwania w obwodzie Szkoły, o czym szerzej w sekcji – *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 42-44, 171 i 322)

2. Informacje o organizacji Szkoły w danym roku szkolnym zamieszczane były w arkuszu organizacji szkoły, zgodnie z art. 110 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r.

¹² W czterech oddziałach klasy I łącznie 5 uczniów, w czterech oddziałach klasy II – 3 uczniów, w pięciu oddziałach klasy III – 6 uczniów, w pięciu oddziałach klasy IV – 4 uczniów, w pięciu oddziałach klasy V – 3 uczniów, w czterech oddziałach klasy VI – 6 uczniów, w czterech oddziałach klasy VII – 4 uczniów i w sześciu oddziałach klasy VIII – 8 uczniów.

¹³ W trzech oddziałach klasy I łącznie 4 uczniów, w czterech oddziałach klasy II – 6 uczniów, w czterech oddziałach klasy III – 3 uczniów, w czterech oddziałach klasy IV – 5 uczniów, w pięciu oddziałach klasy V – 5 uczniów, w pięciu oddziałach klasy VI – 4 uczniów, w czterech oddziałach klasy VII – 5 uczniów i w czterech oddziałach klasy VIII – 3 uczniów.

¹⁴ W czterech oddziałach klasy I łącznie 7 uczniów, w trzech oddziałach klasy II – 3 uczniów, w czterech oddziałach klasy III – 6 uczniów, w czterech oddziałach klasy IV – 8 uczniów, w czterech oddziałach klasy V – 8 uczniów, w pięciu oddziałach klasy VI – 7 uczniów, w pięciu oddziałach klasy VII – 6 uczniów i w czterech oddziałach klasy VIII – 4 uczniów.

Prawo oświatowe¹⁵ oraz § 17 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli¹⁶.

Dyrektor Szkoły przedkładała do zatwierdzenia organowi prowadzącemu arkusze organizacji Szkoły, w terminie określonym w § 17 ust. 7 rozporządzenia w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i przedszkoli wraz z pozytywną opinią Związków Zawodowych oraz uzyskała ich zatwierdzenie przez organ prowadzący Szkołę, po uzyskaniu opinii nadzoru pedagogicznego¹⁷.

W roku szkolnym 2023/2024 Dyrektor Szkoły przedłożyła organowi prowadzącemu 13 aneksów do zatwierdzonego w dniu 25 maja 2023 r. arkusza organizacyjnego szkoły. Wszystkie aneksy przekazano organowi prowadzącemu przed datą ich obowiązywania, a aneksy nr 1 i 2 zostały przekazane przed 30 września 2023 r., wraz z opinią zakładowych organizacji związkowych¹⁸.

(akta kontroli str. 53-128 i 323)

3. Od 10 października 2022 r. w PSP nr 34 obowiązują „Zasady włączania uczniów – dzieci uchodźców w życie szkoły”, w których określono działania mające na celu wdrożenie nowo przybyłych uczniów i ich rodziców w życie szkolne. W ww. dokumencie ustalono m.in., że:

- przyjęcie każdego ucznia przybywającego z zagranicy poprzedza rozmowa dyrektora szkoły z rodzicami/opiekunami, mająca na celu m.in. określenie sytuacji życiowej i prawnej dziecka, dokumentów poświadczających lata nauki, miejsca zamieszkania,
- po określeniu sytuacji życiowej przyjętym uczniom zapewnia się, w razie potrzeby, niezbędną pomoc rzeczową, np. w postaci plecaków, piórników, zeszytów, strojów do ćwiczeń,
- uczniów ukraińskich należy przydzielać do klas, w których już uczą się inni Ukraińcy w celu łatwiejszego ich funkcjonowania,
- nauczyciele uczący uczniów - dzieci uchodźców odbywają dodatkowe szkolenia związane z tematyką pracy z uczniem z doświadczeniem migracyjnym,
- uczniowie ukraińscy, w miarę potrzeby, uczestniczą w dodatkowych lekcjach języka polskiego, zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych, zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych oraz są konsultowani ze szkolnym psychologiem i pedagogiem.

(akta kontroli str. 129-130)

4. W okresie objętym kontrolą 87 rodziców/opiekunów dzieci uchodźców z Ukrainy złożyło podania/zgłoszenia o przyjęcie do PSP nr 34 i wszystkie dzieci zostały przyjęte do Szkoły na dany etap edukacyjny¹⁹, z czego w roku szkolnym:

- 2021-2022 – 22 dzieci na podstawie § 12 ust. 1 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi,
- 2022-2023 – 30 dzieci, w tym 10 na podstawie § 12 ust. 1 ww. rozporządzenia i 20 na podstawie przedłożonych dokumentów²⁰;

¹⁵ Dz.U. z 2024 r. poz. 737, ze zm., dalej: ustawy Prawo oświatowe.

¹⁶ Dz.U. z 2023 r. poz. 2736, dalej: rozporządzenie w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i przedszkoli.

¹⁷ Tj. Mazowieckiego Kuratora Oświaty.

¹⁸ Tj. Związku Nauczycielstwa Polskiego Oddział ZNP w Radomiu i Międzyzakładowej Komisji NSZZ Solidarność Pracowników Oświaty i Wychowania w Radomiu.

¹⁹ W tym 11 z urzędu (12,6% wszystkich przyjętych), 41 na podstawie dokumentów (47,1%) i 35 na podstawie rozmowy kwalifikacyjnej (40,3%).

²⁰ Tj. świadectw szkolnych w przypadku szkół w Polsce lub zaświadczeń o uczęszczaniu do szkoły w Ukrainie.

- 2023-2024 – 15 dzieci, w tym troje na podstawie § 12 ust. 1 ww. rozporządzenia, ośmioro na podstawie dokumentów i czworo do klasy I z urzędu, na podstawie § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi, zgodnie z art. 133 ust. 1 i art. 151 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe,
- 2024-2025 – 20 dzieci, w tym 7 z urzędu i 13 na podstawie dokumentów.
(akta kontroli str. 131)

Na podstawie analizy dokumentacji 20 uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy, którzy podjęli naukę w roku szkolnym 2024/2025 ustalono, że wszyscy uczniowie zostali przyjęci do szkoły/zakwalifikowani na odpowiedni semestr lub rok szkolny, na podstawie wniosku/podania rodzica/opiekuna prawnego, z czego ośmiu na podstawie przedłożenia świadectwa, zaświadczenia stwierdzającego ukończenie szkoły lub kolejnego etapu edukacji za granicą, pięciu na podstawie świadectwa szkolnego z ostatniego roku szkolnego w Polsce, a siedmiu do pierwszej klasy z urzędu, na podstawie § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi, zgodnie z art. 133 ust. 1 i art. 151 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe.

(akta kontroli str. 132)

5. Szkoła prowadziła księgę uczniów, stosownie do § 4 ust. 1-2 rozporządzenia w sprawie dokumentacji szkolnej. Księga uczniów zawierała: imię (imiona) i nazwisko ucznia, datę i miejsce jego urodzenia, numer PESEL, adres zamieszkania ucznia, nazwiska i imiona rodziców lub opiekunów oraz adresy ich zamieszkania, a także datę przyjęcia do Szkoły oraz oddział, do którego ucznia przyjęto. W księdze uczniów odnotowywano datę ukończenia szkoły albo datę i przyczynę opuszczenia szkoły przez ucznia. Wpisów w księdze uczniów dokonywano w sposób chronologiczny, a błędy i oczywiste omyłki pisarskie były dokonywane w sposób określony w § 25 ust. 3 rozporządzenia w sprawie dokumentacji szkolnej, tj. przez skreślenie kolorem czerwonym nieprawidłowych wyrazów i czytelne wpisanie kolorem czerwonym nad skreślonymi wyrazami właściwych danych oraz wpisanie daty i złożenie czytelnego podpisu przez osobę dokonującą sprostowania.

(akta kontroli str. 31-41 i 322)

6. Zgodnie z art. 165 ust. 11 ustawy Prawo oświatowe oraz art. 55 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa²¹, w latach szkolnych 2021/2022–2024/2025 w Szkole nie utworzono oddziału przygotowawczego.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że nie występowała do organu prowadzącego szkołę o utworzenie oddziału przygotowawczego ze względu na brak warunków lokalowych. Od momentu wybuchu wojny na Ukrainie i rozpoczęcia napływu uchodźców zdarzało się kilkakrotnie, że rodzice dzieci ustnie pytali o możliwość nauki w takim oddziale. Wówczas byli informowani o utworzeniu oddziałów przygotowawczych w innych radomskich placówkach, tj. w PSP nr 10 oraz PSP nr 19. Każdorazowo przekazywano im również informację, jak wygląda nauka w oddziale ogólnodostępnym oraz o dodatkowych zajęciach z języka polskiego dla uczniów cudzoziemców, a także o obowiązujących zasadach przystępowania do egzaminu ósmoklasisty.

(akta kontroli str. 18)

7. W latach szkolnych 2021/2022-2024/2025 (I półrocze) liczba wszystkich uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy zapisanych do szkoły wynosiła 145, z czego 31 uczniów zostało wypisanych ze szkoły w ciągu danego roku szkolnego. Klasyfikacji podlegało 114 uczniów.

²¹ Dz. U. 2025 r. poz. 337, ze zm., dalej: ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy.

W roku szkolnym:

- 2021/2022 do Szkoły uczęszczało 22 uczniów, z czego w dniu klasyfikacji podlegało jej 10 uczniów;
- 2022/2023 – 39 uczniów, z czego w dniu klasyfikacji podlegało jej 26 uczniów;
- 2023/2024 – 35 uczniów, z czego w dniu klasyfikacji podlegało jej 31 uczniów,
- 2024/2025 (I półrocze) – 49 uczniów, z czego w dniu klasyfikacji podlegało jej 47 uczniów.

W latach objętych kontrolą wszyscy uczniowie z Ukrainy, którzy podlegali klasyfikacji, zostali sklasyfikowani.

(akta kontroli str. 133-163)

8. W latach szkolnych 2022/2023-2024/2025 do egzaminu ósmoklasisty przystąpiło 14 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy, tj. wszyscy którzy uczęszczali do ósmej klasy, z czego w roku szkolnym: 2022/2023 – 7 uczniów, 2023/2024 – 3 uczniów, 2024/2025 – 4 uczniów. W roku szkolnym 2021/2022 do klasy VIII nie uczęszczali uczniowie – dzieci uchodźców z Ukrainy.

(akta kontroli str. 164-167)

9. W latach szkolnych 2021/2022-2024-2025 (I półrocze) Szkoła zorganizowała dodatkowe zajęcia z języka polskiego dla 136 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy, z czego w roku szkolnym: 2021/2022 dla 22 uczniów, 2022/2023 dla 37 uczniów, 2023/2024 dla 33 uczniów, 2024/2025 dla 44.

W okresie od 28 marca 2022 r. do 8 maja 2022 r. zajęcia odbywały się w wymiarze dwóch godzin tygodniowo, zgodnie z § 17 ust. 2 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi. Po wejściu w życie rozporządzenia w sprawie kształcenia dzieci z Ukrainy, czyli w okresie od 9 maja 2022 r. do 31 sierpnia 2024 r., zajęcia odbywały się w wymiarze sześciu godzin tygodniowo, a po jego zmianie, od 1 września 2024 r. do 27 czerwca 2025 r., w wymiarze czterech godzin tygodniowo. Zajęcia organizowano w grupach podzielonych ze względu na wiek uczniów. Były to grupy uczniów z klas I-III oraz 4-8 w latach 2021/2022-2023/2024, a w roku 2024/2025 utworzono trzy grupy, składające się z uczniów klas: I-III, IV-V i VI-VIII.

W dniu 24 września 2024 r.²² Dyrektor Szkoły wystąpiła do Prezydenta Miasta Radomia o wyrażenie zgody na zorganizowanie w roku szkolnym 2024/2025, od 1 października 2024 r., dodatkowych zajęć z języka polskiego dla 46 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy. Po uzyskaniu zgody²³ Dyrektor Szkoły przydzieliła dwóch nauczycieli i utworzyła w arkuszu organizacji szkoły trzy grupy nieoddziałowe, jedną dla uczniów z klas I-III, drugą dla uczniów z klas IV-V, a trzecią dla uczniów klas VI-VIII, a następnie ustaliła terminy zajęć, informując zainteresowanych uczniów o ww. zajęciach.

W latach objętych kontrolą dyrektor lub wicedyrektorzy zatwierdzali programy nauczania z dodatkowych zajęć z języka polskiego w dziennikach zajęć, a program zajęć każdej z grup realizujących dodatkowe zajęcia z języka polskiego, jako obcego, został wpisany do dziennika zajęć tych grup.

(akta kontroli str. 20, 169-186), 189-194

10. Stosownie do postanowień § 18 i § 19 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi, Dyrektor Szkoły zorganizowała zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze dla uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy tylko w roku szkolnym 2021/2022. Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że latach następnych, po wejściu w życie rozporządzenia w sprawie kształcenia dzieci z Ukrainy w dniu 21 marca 2022 r., uczniowie ci uczyli się języka polskiego jako obcego

²² Pismo znak: PSP34.I.400.17.2024

²³ Pismo znak: WE-III.4424.2.348.2024.ZK z dnia 8 października 2024 r.

w wymiarze 6 godzin tygodniowo i nie było potrzeby prowadzenia zajęć dydaktyczno-wyrównawczych.

W roku szkolnym 2021/2022, w okresie od 28 marca do 8 maja 2022 r., w Szkole prowadzone były zajęcia wyrównawcze dla klas I-III z języka polskiego, w których uczestniczyło 4 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy, w wymiarze trzech godzin tygodniowo.

W dniu 22 marca 2022 r.²⁴ Dyrektor Szkoły wystąpiła do Prezydenta Miasta Radomia o wyrażenie zgody na przyznanie dla 4 uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy trzech godzin tygodniowo zajęć wyrównawczych z edukacji wczesnoszkolnej, od 28 marca 2022 r. do zakończenia roku szkolnego 2021/2022. Po uzyskaniu zgody²⁵ rozpoczęto prowadzenie takich zajęć – odbywały się one w okresie od 20 kwietnia 2022 r. do 24 czerwca 2022 r., w wymiarze trzech godzin tygodniowo. W zajęciach wyrównawczych uczestniczyło 4 uczniów. Tygodniowy rozkład zajęć został zatwierdzony przez Dyrektora Szkoły, a Prezydent Miasta Radomia zatwierdził tygodniowy wymiar zajęć.

(akta kontroli str. 21, 187-188 i 195-200)

11. W latach szkolnych 2021/2022-2024/2025 (do 30 czerwca) Dyrektor Szkoły zorganizowała uczniom-dzieciom uchodźców z Ukrainy pomoc psychologiczno-pedagogiczną, zgodnie z § 2 ust. 1, § 2 ust. 2 pkt 12, § 4 ust 1 i § 8-18 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach²⁶. Uczniowie korzystali z różnych form wsparcia: zajęć rozwijających umiejętności uczenia się – przygotowania do egzaminu ósmoklasisty, zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu (doradztwo zawodowe), porad i konsultacji oraz warsztatów z psychologiem lub pedagogiem szkolnym.

W poszczególnych latach szkolnych pomocą psychologiczno-pedagogiczną objęto następującą liczbę uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy:

- w 2021/2022 – 30 uczniów, z czego w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych uczestniczyło 2 uczniów, w zajęciach związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu – doradztwo zawodowe uczestniczyło 4 uczniów, porad oraz konsultacji udzielono 2 uczniom, zaś w warsztatach z psychologiem/pedagogiem uczestniczyło 22 uczniów,
- 2022/2023 – 69 uczniów, z czego 7 uczniów uczestniczyło w zajęciach rozwijających umiejętności uczenia się – przygotowanie do egzaminu ósmoklasisty, jeden uczeń uczestniczył w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych, 12 uczniów uczestniczyło w zajęciach związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, doradztwie zawodowym, 10 uczniów odbyło porady lub konsultacje, a 39 uczestniczyło w warsztatach z psychologiem/pedagogiem szkolnym,
- 2023/2024 – 58 uczniów, z czego w zajęciach rozwijających umiejętności uczenia się – przygotowanie do egzaminu ósmoklasisty uczestniczyło 3 uczniów, w zajęciach związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu – doradztwie zawodowym – brało udział 8 uczniów, w poradach i konsultacjach – 12 uczniów, a w warsztatach z psychologiem/pedagogiem – 35 uczniów.

²⁴ Pismo znak: PSP34.I.400.9.2022

²⁵ Pismo znak: WE-III.4424.2.191.2022.MSK z dnia 25 marca 2022 r.

²⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 1798, dalej: rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

- 2024/2025 (do 31 marca) – 69 uczniów, z czego w zajęciach rozwijających umiejętności uczenia się – przygotowanie do egzaminu ósmoklasisty uczestniczyło 4 uczniów, w zajęciach związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu – doradztwie zawodowym – 10 uczniów, w poradach i konsultacjach – 6 uczniów, a w warsztatach z psychologiem/pedagogiem szkolnym – 49 uczniów.

Ww. pomocy udzielali m.in: nauczyciel psycholog, nauczyciel pedagog, nauczyciel specjalista, dwóch doradców zawodowych, a ponadto nauczyciele matematyki i języka polskiego, prowadzący zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się – przygotowanie do egzaminu ósmoklasisty.

(akta kontroli str. 21-22, 201- 247)

12. Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że w latach szkolnych 2021/2022-2024/2025 placówki dyplomatyczne lub konsularne, stowarzyszenia, lub organizacje kulturalno-oświatowe reprezentujące narodowość ukraińską nie kierowały do PSP nr 34 wniosków o organizację zajęć dodatkowych z języka i kultury Ukrainy. O organizację tego rodzaju zajęć nie zwracali się także rodzice lub organizacje pozarządowe, w związku z czym nie były one prowadzone.

(akta kontroli str. 22)

13. Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że w PSP nr 34 nie zatrudniono pomocy nauczyciela ani asystenta kulturowego dla uczniów dzieci-uchodźców z Ukrainy. Dyrektor Szkoły nie podejmowała działań w celu zatrudnienia takiej osoby, gdyż nie wpłynął w tej sprawie żaden wniosek ani ze strony rodziców lub opiekunów przebywających w szkole uczniów, ani ze strony właściwych organizacji. Nie znaleziono również odpowiedniego kandydata na to stanowisko.

(akta kontroli str. 22)

14. W okresie objętym kontrolą Dyrektor Szkoły nie kierowała do organu prowadzącego wniosków o dofinansowanie szkoleń dla nauczycieli w zakresie pracy z dziećmi uchodźców z Ukrainy, ponieważ zatrudnieni nauczyciele posiadali doświadczenie i odpowiednie kwalifikacje do prowadzenia zajęć z cudzoziemcami.

Dyrektor Szkoły podejmowała działania w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli, w związku ze zgłaszanymi przez nich potrzebami. W latach szkolnych 2021/2022-2024/2025, na każdy rok szkolny były sporządzane i przekazywane do organu prowadzącego plany wspomagania rozwoju zawodowego nauczycieli²⁷. W dokumentach tych zawarto m.in. propozycje szkoleń, warsztatów i konferencji, związanych z realizacją kierunków polityki oświatowej wskazanych na dany rok szkolny przez Ministra Edukacji Narodowej. I tak w PWRZN w roku szkolnym:

- 2022/2023 zamieszczono cel: „Doskonalenie kompetencji nauczycieli do pracy z uczniami przybyłymi z zagranicy, w szczególności z Ukrainy, adekwatnie do zaistniałych potrzeb oraz kompetencji nauczycieli nowych przedmiotów wprowadzonych do podstawy programowej”, określony w kierunkach realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2022/2023 z dnia 8 lipca 2022 r.,
- 2023/2024 zamieszczono cel: „Doskonalenie kompetencji nauczycieli w pracy z uczniem z doświadczeniem migracyjnym, w tym w zakresie nauczania języka polskiego jako języka obcego”, określony w kierunkach realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2023/2024 z dnia 16 czerwca 2023 r.,

²⁷ Dalej: PWRZN.

- 2024/2025 zamieszczono cel: „Praca z uczniem z doświadczeniem migracyjnym, w tym w zakresie nauczania języka polskiego jako języka obcego”, określony w kierunkach realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2024/2025 z dnia 12 czerwca 2024 r.

W ramach wewnętrznego doskonalenia zawodowego, w latach 2022-2025 (do 30 czerwca) zorganizowano cztery szkolenia rady pedagogicznej, poświęcone tematyce pracy z dziećmi uchodźców z Ukrainy²⁸.

Dyrektor PSP nr 34 wyjaśniła, że jako pracodawca nie kierowała nauczycieli na szkolenia poświęcone problematyce nauczania języka polskiego jako obcego, ponieważ nikt nie wyraził takiej chęci. Stwierdziła, że przed wybuchem konfliktu zbrojnego w Ukrainie, w Szkole uczyli się już uczniowie przybyli zza granicy (również dzieci imigrantów z Ukrainy). Nauczanie języka polskiego, jako obcego, nie jest nowym zjawiskiem, które należałoby dopiero rozpoznać. Zajęcia języka polskiego dla uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy były i są nadal prowadzone przez doświadczonych nauczycieli, które wcześniej uczyły się języka rosyjskiego, co znacznie ułatwia kontakt słowny z dziećmi z Ukrainy.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że w latach objętych kontrolą w PSP nr 34 nie zostali zatrudnieni na stanowisku nauczyciela obywatele Ukrainy, gdyż nikt nie zgłosił takiej woli. Spośród rodziców uczniów przybyłych z Ukrainy również nie pojawiła się prośba o zatrudnienie w Szkole, dlatego nauczyciele radzili sobie we własnym zakresie z sytuacjami, w których występowała bariera językowa.

(akta kontroli str. 22-25, 248-319)

15. W okresie objętym kontrolą rodzice uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy nie zgłaszali do Dyrektora Szkoły skarg na działalność dydaktyczną, wychowawczą ani opiekuńczą w związku z pobytem ich dzieci w szkole.

(akta kontroli str. 324-326)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono, że dzieci uchodźców z Ukrainy, pomimo zamieszkania w obwodzie Szkoły, nie zostały wpisane do księgi ewidencji dzieci, co stanowiło naruszenie § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie dokumentacji szkolnej, zgodnie z którym szkoła podstawowa prowadzi księgę ewidencji dzieci podlegających obowiązkowi rocznego przygotowania przedszkolnego i obowiązkowi szkolnemu zamieszkałych w obwodzie szkoły.

(akta kontroli str. 321)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że dzieci uchodźców z Ukrainy, pomimo zamieszkania w obwodzie PSP nr 34, nie były ujmowane w księdze ewidencji, gdyż rodziny ukraińskie często zmieniają miejsce pobytu lub opuszczają obwód Szkoły, nie powiadamiając o tym fakcie, co utrudnia bieżącą aktualizację ewidencji. Ponadto księga ewidencji prowadzona jest w oparciu o zestawienia mieszkańców zamieszkałych na stałe w naszym obwodzie, pozyskane z Wydziału Spraw Obywatelskich Referatu Ewidencji Ludności Urzędu Miejskiego w Radomiu. W ww. zestawieniach nie było wykazanych dzieci uchodźców z Ukrainy. Dyrektor Szkoły poinformowała jednocześnie, że po przyjęciu dzieci uchodźców z Ukrainy do Szkoły, były one wpisywane do księgi uczniów pod kolejnym numerem.

(akta kontroli str. 328)

NIK wskazuje, że w podaniu o przyjęcie do szkoły rodzice/opiekunowie prawni wskazywali adres zamieszkania dziecka, co pozwalało Dyrektorowi Szkoły na

²⁸ W dniu: 7 kwietnia 2022 r. - „Szkolenie dotyczące funkcjonowania dzieci z Ukrainy w PSP 34 w Radomiu”, 15 września 2022 r. „Szkolenie dotyczące wspomaganie uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy”, 30 listopada 2023 r. „Szkolenie dotyczące pracy z dziećmi obcokrajowców – uchodźców z Ukrainy” i 24 kwietnia 2025 r. – „Szkolenie dotyczące zasad organizowania i przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty dla uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy”.

wpisanie danego ucznia do księgi ewidencji i na wywiązanie się z obowiązku określonego w przywołanym wyżej rozporządzeniu.

OCENA CZĄSTKOWA

W Szkole zapewniono warunki organizacyjne do realizacji prawa do nauki przez uczniów-dzieci uchodźców z Ukrainy, m. in. poprzez zapewnienie możliwości korzystania przez uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy z dodatkowych bezpłatnych zajęć z języka polskiego, organizację zajęć wyrównawczych, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne, a także umożliwienie korzystania przez nauczycieli z różnych form doskonalenia zawodowego w zakresie pracy z uczniami-dziećmi uchodźców z Ukrainy.

OBSZAR

2. Kontrolowanie spełniania przez uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy spełniania obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki.

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą wszyscy przyjęci do Szkoły uczniowie – dzieci uchodźców z Ukrainy spełniali obowiązek szkolny.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że realizacja tego obowiązku była sprawdzana na podstawie listy obecności na poszczególnych zajęciach i dokumentowana w dzienniku elektronicznym Librus. W sytuacji dłuższej nieobecności ucznia, wychowawca klasy miał obowiązek skontaktować się z jego rodzicami/opiekunami prawnymi w celu wyjaśnienia zaistniałej sytuacji, a następnie poinformowania o tym fakcie Dyrektora Szkoły. W jednym przypadku²⁹, w roku szkolnym 2023-2024, uczeń był dłużej nieobecny w okresach: od 7 grudnia 2023 r. do 2 lutego 2024 r. (56 dni), od 4 marca do 10 kwietnia 2024 r. (37 dni), w związku z czym w dniu 17 maja 2024 r. nauczycielka współorganizująca kształcenie przeprowadziła rozmowę z matką ucznia. Matka usprawiedliwiła nieobecność syna w szkole wyjazdem rodzinnym do Irlandii, a nauczycielka sporządziła notatkę służbową z tej rozmowy.

Dyrektor Szkoły nie podejmowała wobec żadnego z uczniów – dzieci uchodźców z Ukrainy działań w celu egzekwowania spełniania obowiązku szkolnego.

(akta kontroli str. 321, 328-331)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie podejmowanie przez Szkołę działań w celu kontrolowania spełniania obowiązku szkolnego przez uczniów - dzieci uchodźców z Ukrainy.

III. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o wpisywanie do księgi ewidencji dzieci uczniów, uchodźców z Ukrainy.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono i opatrzone podpisem własnoręcznym w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia

²⁹ Uczeń klasy III a (numer w Księdze uczniów 9924).

pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 7 lipca 2025 r.

Kontroler
Jan Sulima
główny specjalista
kontroli państwowej
/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie
Dyrektor
z up. Wiesława Bronisz
p.o. Wicedyrektor Delegatury
/-/